

GELENEKSEL HİDİRELLEZ ETKİNLİĞİ

Traditional Hidirellez Activity

Gülizar CENGİZ¹

*Bize Mihman geldi şad oldu gönül
Mihman canlar bize safa geldiniz
Kasavet kalmadı bahar yaz oldu
Mihman canlar bize safa geldiniz*

Doğanın canlanarak tekrar yaşam bulduğu, Hızır ile İlyas`ın buluştuğu Hıdırellez gününde lokmamızla, deyişlerimizle, muhabbetimizle, gönlümüzle bu yılda sizlerle biraradayız.

Şeref verdiniz, safalar getirdiniz.

İnsanları birbirilerine kardeşçe yaklaştıran, acılı ve sevinçli günlerinde bir araya getiren Bayramlarımız ve özel günlerimiz vardır. Bu özel günlerde acıların ve sevinçlerin paylaşılması, insanların birbirleriyle görüşme ve tanışmaları yaşamımıza özel bir anlam katmaktadır.

Günlük sıkıntıların, yoğun çalışma temposunun içinde bu özel günlerle gönüllerimiz aydınlanıyor ve içimizde büyük bir yaşama sevinci oluşuyor.

Bugünlerden biri de Anadolu`dan buraya taşıdığımız Hıdırellez geleneğidir.

Hıdırellez geleneği sadece bizim Anadolu`da yaşadığımız ve yaşattığımız bir gelenek ve inanç değil aynı zamanda çok geniş bir coğrafyada yaygın olarak kutlanan insanlık tarihin en önemli kültürel değerlerinden biridir.

Hıdırellez her yıl beş Mayısın altı Mayısı bağladığı gece ve gün dilekler dilenerek ve şenliklerle kutlanır.

Binlerce yıldır Horasan`da, Anadoluda ve Balkanlarda özel şenliklerle kutlanarak günümüze dek gelmiştir.

Hıdırellezde simgesel olarak Hızır ve İlyas peygamberlerin buluştuklarına inanılır.

Hızır, bazı yörelerde peygamber olarak kabul edilirken bazı yörelerde insanların erişmesi çok zor bilgilerle erişmiş bir bilge kişi olarak kabul edilir.

¹ Alevi-Bektaşî Kültür Enstitüsü Başkanı sayın Gülizar Cengiz`in 4 Mayıs 2014 Pazar günü Hıdırellez etkinliğinde yaptığı konuşmanın metnidir

Kur'an`da Musa Peygamber ile yolculuğa çıkan ve yaptıkları ile Musa peygambere şaşırtan bir bilge kişi olarak görülür.

Musa ile Hızır arasında bu ilişki o kadar tanınmış ve yaygındır ki ünlü Fransız düşünürü Voltaire (Volter) bu hikâyeye Zadig isimli düşünsel romanında yer verir.

Hızır`la ilgili olarak yaygın olarak anlatılan düşüncelerden biri de onun ölümsüzlük suyunu bulmuş olması ve ölümsüzlüğe ulaşmış olmasıdır. İki okyanusun birleştiği bir noktada Hızır bir akarsuda ölümsüzlük suyunu bulmuş bunu içerek ölümsüzlüğe ulaşmış, insanların yardımına koşan zaman ve mekanları kolaylıkla aşabilen olağanüstü bir insan olduğuna inanılır.

Bu özelliği ile Hızır yalnızca Anadolu`da Alevi ve Bektaşî düşüncesi içinde yer etmez. Aynı şekilde Gılgamış Destanında Gılgamış`ın ölümsüzlüğü ile ilgili hikayede de yer alır. Makedonya`lı İskender`in aşçısı Andreas`ın kurumuş balıkları yıkarken balıkların canlanması sonucu kendisinin de suya girerek ölümsüzlüğe erişmesi hikayesinde yaşar. Hıdırellez, aynı zamanda batı kültüründe de yer alan ölümsüzlük suyuna ulaşma inancına dayandığı için ortak bir kültür değeridir.

Aynı zamanda Hızır`la ilgili benzer bilgiler Musevilikte yaşadığı gibi Hızır`ın ruh göçüyle İlyas Peygamber`e dönüştüğü, onun da yine ruh göçüyle Hıristiyan azizi ünlü Saint George`a (San Georg) dönüştüğü biçimde Hıristiyan inancında da varlığını sürdürmektedir.

Görüldüğü gibi Hızır peygamber veya bilge kişi olarak insanlığın ortak kültür mirası haline gelmiştir.

“Kul sıkışmayınca Hızır yetişmez“ Sözü bize bir umut kaynağıdır. Bereket ve bolluğu ifade etmek için “Hızır eli değmiş“ deriz.

Hızır ile İlyas peygamberin buluşması, karaların ve suların gücünün bir araya gelerek insanlar için bir bolluk pınarı olduğuna inanılır.

Yılda bir defa olan bu buluşma temiz yürekle ona inananlara mutluluk ve esenlik getirdiğine inanılır.

İnanca göre o gece doğudan çıkan bir yıldızla batıdan çıkan bir yıldız gökyüzünde birleşirler.

Bu iki yıldızın birleştiği an akan pınarlardan ölümsüzlük suyu akar, dilek pınarları coşar. Tam bu sırada dilekte bulan insanların bütün dilekleri gerçekleştiğine inanılır.

*Muhammedi yakın bilki
Canı Hakka yakın bilki
Her gördüğün Hızır bilki
Aliye selman olasin*

deriz cemlerimizde.

Kıscası Hıdırellez bir dilek günüdür, umut vesilesidir. Çünkü onlar tarlalarına buğday ekmiştir. Mahsulün umdukları gibi çok olması gerekir.

Kentleşmeyle birlikte gittikçe canlılığını yitirmeye başlayan ve unutulmuş geleneğimizi canlandırmak, onun ruhumuza verdiği mutluluğu yaşamak, değişen dünyamızda değişmesini istemediğimiz kültürel değerlerimizi genç kuşaklara yaşatmak bizim için önemli görevlerden biridir.

Hıdırellez`i yalnızca bizim değil tüm insanlığın mutluluk ve sevinç günü olarak, sevincimizi ve mutluluğumuzu, inancı, dini rengi ve ırkı ne olursa olsun herkesle kardeşçe paylaşmak bize ayrı bir onur vermektedir.

İzninizle iki noktaya değinmek istiyorum.

Birincisi:

Alevi-Bektaşî-Kültür Enstitüsü, Alevi ve Bektaşî inanç ve kültürüne gönül vermiş, canlarımızın maddi ve manevi güçlerini birleştirerek kurulan ve yaşatılan bir kurumdur.

Kendi ihvanı ve gönüllü destekleyicileri dışında hiç bir kurum ve kuruluştan maddi destek almamıştır.

Kurumumuz hakkındaki spekulatif söylentilerde cevap vermek ihtiyacı dahi duymuyoruz.

İkincisi:

Almanya Cumhurbaşkanı Sayın Gauck`un 28 Nisan 2014`deki Türkiye ziyareti sırasında Almanya`da yaşayan Alevilere inanç özgürlüğü alanında tanınan yasal haklara değinerek Türkiye`de yaşayan Aleviler içinde bunları temenni etmesinden büyük mutluluk duyduk. Dileriz ki bu temenni gerçekleşir, kendisine teşekkür ederiz.

Ayrıca aynı gün Sayın Cumhurbaşkanı Gül'ün Almanya Cumhurbaşkanı Sayın Gauck'un onuruna vermiş olduğu protokol yemeği nedeni ile Alevi-Bektaşî Kültür Enstitüsüne yaptıkları davete teşekkür ettiğimizi belirtmek isteriz.

Şu günlerde pek çok konuda olduğu gibi inanç özgürlüğü açısından da zor günler geçirmekte olan Türkiye deki Alevi canlarımızın Hızır yardımcısı olsun.

Yunusun dediği gibi:

Ben gelmedim dava için
Ben gelmişem sevi için
Gönüller dost evi için
Gönüller yapmaya geldim

Bolluğun, bereketin, yeşilin ve güneşin simgesi olan bu Hıdırellez gününde, hepinizin evine, yerine, yurduna Hızır uğrasın diyorum.

Bu duygularla hepinizi en içten sevgi ve saygılarımla selamlarım...